

Téma: TAXONOMIE EU

Základní principy a dotčené subjekty

Představení taxonomie EU

Pod pojmem Taxonomie EU se skrývá systém klasifikace ekonomických aktivit v rámci cílů environmentální politiky EU, které mají za cíl podpořit soukromé investice do udržitelného růstu a přispět ke klimaticky neutrální ekonomice. Vychází z Nařízení (EU) 2020/852 a týká se účastníků finančního trhu a dále v současné době především velkých podniků (s více než 250 zaměstnanci a obratem vyšším než 40 milionů EUR) s povinností poskytování tzv. nefinančních informací o své činnosti a produkci emisí (nefinančního reportingu). Malé a střední podniky mohou až do roku 2028 uplatnit výjimku. Jedná se o regulaci, která se prostřednictvím finančního sektoru (zavedením tzv. udržitelného financování) promítá do jednotlivých vybraných odvětví. Do interních rozhodovacích procesů v rámci finančního sektoru (investiční, bankovní a pojišťovací) dochází k začlenění environmentálních a sociálních aspektů a aspektů řízení, které následně ovlivní podmínky poskytování služeb daným podnikům ze strany finančního trhu (například ve výši úrokové sazby u úvěrů apod.).

Kritéria pro zařazení odvětví do Taxonomie EU

Uvažovaná odvětví, která budou zahrnuta do Taxonomie, byla vybrána na základě jejich primárně produkováných emisí tak, aby byly pokryty sektory s nejvyššími emisemi a zároveň vysokým potenciálem k jejich snížení. Toto zacílení má přispívat k zmírňování dopadů klimatické změny (adaptaci) či jejímu potlačení (mitigaci). Další sektory spadají pod klasifikaci, pokud v nich zahrnuté aktivity mohou umožnit snížení emisí v jiných sektorech.

Při zařazení odvětví do Taxonomie se posuzuje několik technických screeningových kritérií, jejichž parametry musí aktivita splňovat, aby mohla být v souladu s Taxonomií EU:

- Aktivita významně přispívá k potlačení klimatické změny
- Aktivita výrazně přispívá k přizpůsobení se klimatické změně
- Aktivita nezpůsobuje významnou škodu (uplatnění principu Do no significant harm)

Pokud aktivita přispívá k potlačení klimatické změny, tak nesmí zároveň zabraňovat přizpůsobení se na klimatickou změnu a nesmí ani způsobovat významnou škodu v dalších 4 bodech:

- Udržitelné využití a ochrana vodních a mořských zdrojů
- Přejít k cirkulární ekonomice, recyklaci a předcházení vzniku odpadu
- Kontrola a prevence znečištění
- Ochrana ekosystému

Sektory, které budou zahrnuty v rámci Taxonomie EU

Skupiny ekonomických aktivit vycházejí z používané klasifikace NACE. Došlo ale k jejich přeskupení tak, aby dávalo smysl jejich rozčlenění z hlediska hodnocení emisí v těchto sektorech. Mezi uvažované sektory zahrnuté do systému klasifikace ekonomických aktivit jsou:

- Lesnictví
- Zemědělství a rybářství
- Zpracovatelský průmysl
- Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
- Zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
- Doprava a skladování
- Informační a komunikační činnosti
- Stavebnictví a činnosti v oblasti nemovitostí

V případě, že ekonomický subjekt jako celek nesplňuje kritéria Taxonomie EU, může vyčlenit část svých aktivit, které kritéria Taxonomie EU splňují. Subjekt pak může vykazovat určitý podíl své ekonomické aktivity jako v souladu s Taxonomií EU. Tento podíl je určen podílem této aktivity na celkovém obratu subjektu, případně jiných finančních ukazatelů podniku.

Každý z výše uvedených sektorů se dělí na další podsektory, kdy jsou v příslušných dokumentech popisována kritéria pro každou zvlášť.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SMART City Region Community

ZEMĚDĚLSTVÍ

Sektor zemědělství se v rámci Taxonomie dělí na tři podsektory, dvě věnované rostlinné výrobě a jednu živočišné výrobě. V rámci celého sektoru zemědělství je nastaven hlavní sledovaný parametr, který určuje rychlost snižování produkce skleníkových plynů. Do roku 2050 mají zemědělské aktivity produkovat o 40 % emisí skleníkových plynů méně než v roce 2020. Dalším kritériem je ukládání uhlíku. Ekonomické subjekty by pro své zemědělské aktivity měly pracovat s různými nástroji pro měření a vyhodnocování emisí skleníkových plynů či udržitelnosti svých aktivit. Zároveň by měly podléhat v předem daném časovém intervalu auditu. U podsektoru živočišné výroby by měly být uplatňovány tzv. nejlepší dostupné techniky („Best Available Techniques“) a sledovány úrovně čpavku a dalších prvků u vyprodukované mrvy, včetně dalšího nakládání s ní. Zároveň se předpokládá dodržování již platných předpisů EU pro tento sektor.

ENERGETIKA

Energetika je v EU zodpovědná za více než čtvrtinu emisí skleníkových plynů. Taxonomie EU pro sektor energetiky připouští pouze energii vyrobenou ze slunce, větru, vody, biologického materiálu (biomasa, bioplyn, biopaliva) a geotermální energii. Nařízení (EU) 2022/1214 však uděluje výjimku pro zdroje využívající zemní plyn a jadernou energii.

Pro to, aby byla aktivita způsobilá, musí její emise plnit základní limit 100 g emisí skleníkových plynů na kWh vyrobené energie, který má být každých 5 let snižován tak, aby bylo do roku 2050 dosaženo úrovně tzv. čistých nulových (net-zero) emisí.

Každá z podsekcí obsahuje vlastní sadu podmínek k jednotlivým technickým screeningovým kritériím, které však vychází z již platných EU předpisů.

Taxonomie EU pokrývá především tyto oblasti energetiky:

1. Produkce elektřiny
2. Přenos a distribuce elektřiny
3. Skladování elektřiny, tepla, vodíku
4. Výroba biomasy, bioplynu, biopaliv
5. Modernizace (retrofitting) plynové přenosové a distribuční sítě
6. Instalace a provoz tepelných čerpadel
7. Kogenerace při výrobě tepla a chladu
Výroba tepla a chladu

DOPRAVA

V rámci sektoru dopravy je nejvýznamnějším producentem skleníkových plynů silniční doprava (více než 70 % emisí skleníkových plynů vyprodukovaných v dopravě). Taxonomie EU zatím nestanovuje kritéria pro námořní a leteckou dopravu.

U sektoru dopravy je, podobně jako u jiných sektorů, odkazováno na již platnou regulaci. Aktivita v sektoru dopravy má vytvářet nulové přímé emise. Je zde tedy kladen důraz na elektro a vodíkový pohon. Dále Taxonomie EU stanovuje podmínky pro infrastrukturu potřebnou pro tuto dopravu, např. nabíjecí stanice, železnice pro elektrické lokomotivy, cyklostezky, silnice. Pro to, aby byla aktivita způsobilá, musí její emise plnit dané limity emisí skleníkových plynů, které se dle druhu a typu dopravy přepočítávají na přepravenou osobu a kilometr a přepravenou tunu a kilometr, respektive námořní míli. Stanovený limit se má v intervalu 5 let postupně snižovat tak, aby bylo do roku 2050 dosaženo tzv. čistých nulových emisí. Po omezené období má být umožněna i vyšší než nulová úroveň emisí skleníkových plynů. Pokud v rámci tohoto časového období dopravní prostředek (typicky vlak či loď) emituje oproti prostředku těžké (silniční) nákladní dopravy 50 % a méně emisí na přepravenou tunu nákladu a kilometr/námořní míli, lze takovouto dopravu taktéž považovat za v souladu s Taxonomií EU.

Podsektory sektoru dopravy zahrnuté v rámci Taxonomie:

1. Železniční doprava (nákladní i osobní)
2. Silniční doprava (nákladní i osobní)
3. Říční doprava (nákladní i osobní)
4. Veřejná doprava
5. Infrastruktura

DALŠÍ MATERIÁLY A POUŽITÁ LITERATURA

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852: o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=EN>
- EU Technical Expert Group on Sustainable Finance. Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance. Dostupné z https://finance.ec.europa.eu/system/files/2020-03/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf
- EU Technical Expert Group on Sustainable Finance. Taxonomy Report: Technical Annex. Dostupné z https://finance.ec.europa.eu/system/files/2020-03/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy-annexes_en.pdf
- Evropská komise. Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1214. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R1214&from=EN>
- Platform on Sustainable Finance. Technical Working Group – Part B - Annex: Technical Screening Criteria. Dostupné z https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-03/220330-sustainable-finance-platform-finance-report-remaining-environmental-objectives-taxonomy-annex_en.pdf
- Platform on Sustainable Finance. Technical Working Group – Part A: Methodological report. Dostupné z https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-04/220330-sustainable-finance-platform-finance-report-remaining-environmental-objectives-taxonomy_en.pdf
- Evropská komise. Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2139&qid=1671155202252&from=EN>

Hlavní autoři:

Jan Macháč, Samuel Ivan, Martin Špaček
a Jan Brabec (UJEP IEEP, www.ieep.cz)
machac@ieep.cz, spacek@e-academia.eu, brabec@ireas.cz

Alice Charvátová (grafické zpracování)

SMART City
Region
Community